

Ale obratně svůj zřetel k scéně dosavad zabezpečené — divadlu vlasti Buriana. Potvrzuje nám nejlépe, že zde neběží o hospodářskou krizi, ale o krizi vkusu. Burian, který v Kontu X podal výkon dokonale herecky vypracovaný, ocitá se na sceně. Je herecky bezradný, ba postrádá své vtipné říznosti, kterou nahrazuje lacinými hloupuškami, z nichž číší devotnost větší obecnost. Inscenace usiluje o formu, která se osvědčila osvobozenému divadlu — připojení slágtrovou hudbu, ovšem stojící na velmi nízké úrovni oproti svému vzoru.

Nejtěžší ústupek vkusu obecnostiva podstupuje však tentokrát Vínhradské divadlo. Ve jménu jubilejních oslav vrátila se Nedbalova: »Polskou krví« opereta tam, odkud pracně byla Hilarem odstraněna, což mubude vždy přičítáno k dobru v našem divadelním vývoji. Dr. Bor postavil ale zároveň je nejlepší argument pro tvzení, že nikoli hospodářská krize, ale krize vkusu stísnuje a ztěžuje divadelní práci. »Zlé časy« přiše Dr. Bor, které dolehly na všechna oficiální činoherní divadla s uměleckými cíly, neušetřily ani našeho divadla. Má-li Městské divadlo pražské bez jakékoliv podpory státi a s městskou subvencí, která ani zdaleka nemůže kryti schodek provozních nákladů, uhájití vedle bohaté vybaveného divadla Národního své vůdčí poslání a nesleviti z umělecké úrovně, nesmí omeškati žádné příležitosti, naskytne-li se možnost opatřití si hmotné prostředky, aniž by si umělecky zadalo... Nemáme přičin nepřiznati, že i z těchto důvodů přistoupil jsme ke scénování »Polské krve«. Týden předem vyprodaná premiéra při zvyšujících cenách potvrdila náš předpoklad. Rovněž Národní divadlo nemůže předhazovati druhým, že je na lepší cestě. Takový opotřebovaný slágt J. Websterové »Táta dlouhán« nebo Savoirona »Umělecká dvoice« není daleko od vlnohradského ústupu. — A zde docházíme k zajímavému závěru, že divadlím udává dnes tón scéna Wericha a Voskocce. Je to jedna z nejlépe prosperujících scén, která neopouští svoji dřevě a pracuje nikoli vulgárností, nýbrž duchaplným aktuelním vtipem na scéně i v orchestru. Proto hledá i naše prvá scéna své repertoairové osvěžení i v tom, že otevírá postarání dvířka nejen základní idej, ale i pracovním Osvozeného divadla a tak po zásloze setkáváme se i s režisérem Honzlem, i s výborným scénátorem a alichistou Zelenkou, ale s nimi i s bystřím hudebníkem Ježkem. Prvým pokusem je Goldoniho-Hoffmeisterova hra »Zpívající Benátky«, pro niž dramaturg Götz nadšeně razí nové a další heslo Národního divadla: Být aktuální za každou cenu. »Volili jsme tuto hru programově proto, že má mnoho společného s dneškem a že z této historie se dá udiat aktualita. — Chceme z historie dělat aktua-litu. Třpkou, ale vždy zábavnou a živou aktualitu.« — Nové heslo vše aktualisovat hrozí poněkud nebezpečným extrémem. Není také ono stéblem, za něž se chytáme právě z těch příčin, že v upřímné hloubi svého svědomí jsme si vědomí, že jsme se ocitli v době krize vkusu?

Otakar Zich: Estetika dramatického umění. Ve sbírce »Výhledy« vydal »Melantrich«, váz. cena Kč 66.—

Jevištnímu umění u nás na cestě vnitřně prohloubené, je jako soli třeba pedagogických knih. Po té stránce jsme ještě velmi chudí. Docílili jsme své dramatické konservatoře, ale nebyl nám jasný ani systém vý-

chovy ani nebylo patřičných pomůcek. Kádr učitelstva byl mnohdy problematický po stránce vychovatelské. Nutho si to upřímně doznati. — Ví-táme proto dílo Zichovo, jež z jedné z prvých dokonalých učebnic, která objasni přístinně adepthm divadelního umění cesty a uvědomí ho o pravém poslání. Zich dobře předpokládá, že teorie ovšem nedělá umění, k tomu jsou umělci — ale umělci se musejí vyvíjet. Autor zanašel se tímto dílem a jeho zpracováním již v l. 1913—14. Vrátil se k své myšlence v r. 1922. Usiloval o vydání již v r. 1923. Celou řadou průpravných prací pro-chází jeho myšlenka až v r. 1931 je realizována a předložena veřejnosti. Pomůckou do této doby byla by pro nás Hostinského Estetika slibně zapo-cátá prof. Zé. Nejedlým, bohužel do dneška nedokončená. (Prvý díl vydán v r. 1921 v Laichterově nakl.) — a tak rozhodl se druhý zák Hostinského O. Zich poříditi speciální estetiku objasňující nám dramatické umění, jako umění samostatné. Vlastní přiblížení se scéně v praxi plně podepřelo názor herce mezi umělce reprodukcí, právě tak, jako se svého času stával herce režisérním použitím materiálu. Zich osíle poitrá toto stanovisko a staví opět herce na místo, jež mu náleželo. Jeho tvorbě věnuje nejen samostatnou analytickou kapitolu, ale vrací se k jeho práci ve všech ostatních par-tích svého díla. Herce byl dobou utopen v problémech režisérských, stával se částí jevištní mašinerie, mnohdy dekorací vlnohradské většiny díloha než jemu. Daleko zaváděl od práce Brahmova Reinhardt své druhy, s ni-miž si samolibě zahrával až došel ke stanovisku dokončenému diktátem Jessenerovým. Copeau ve Francii, Stanislavskij v Rusku osvobozovali herce k vlastní práci. I naše scény byly zasaženy diktátem po odchodu herce výše Voljanovy. — Svým rozbořem Zich dává herci plně vědomí jeho práce. Proto právě v hereckých rukou a v jejich knihovnách měla by se tato kniha ochotnouti. Zodpoví jim nejen otázky jejich práce, ale i otázky celku, práce režisérovy, pohyb scény, práce činohry i opery. Bude jejich kapesním naučným slovníkem.

Ferdinand Strojček: Tylovo drama životní. Vydal »Český čtenář«, cena Kč 10.—

Autor této knížky zabýval se osobou Jos. Kai. Tyla již ve svých dřívějších studiích ve Zvonu a i. Shledával a zamýšlel se nad materiálem, který byl lecky velmi záhadným a nesnadno přístupným. Bylo nutno cele se vžívat v dané prostředí a situace. Právě otázka osobního poměru mezi hercem J. J. Kolářem a Tylem byla dosud zastřena legendárním nimbenem, jímž byl stále věněn ve vzpomínkách pamětníků J. J. Kolár. Ještě prof. Hýsek ve své monografii J. K. Tyla v r. 1926 pokládá případ tohoto poměru za nevyřešený. — Turnovský i Arbes sice vyslovili své stanovisko proti povaze Kolárové, ale pravým tmutím do živého byla diktandá studie Kamperova otištěná r. 1902 v Obzoru literárním. Kamper postupoval peč-livě v odhalování literárního plagiátu po celá desetiletí učivaneho autora. Již tato studie vrhla nepřiznivé světlo na osobní charakter Kolářův. Kusé zprávy o osobním, soukromém jednání nevbuzovaly vždy příznivý zájem